

KPI-brief

เกาะสนามงานสัมมนา

No. 8-65

Public Lecture

รัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ *The Series*

รัฐธรรมนูญอินเดีย

กับบทบาทการส่งเสริมประชาธิปไตย
และความหลากหลายของผู้คนในสังคม

สัมมนาเวทีสาธารณะ “รัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ”

ตอนที่ 4
รัฐธรรมนูญอินเดีย
กับบทบาทการส่งเสริมประชาธิปไตย
และความหลากหลายของผู้คนในสังคม

วันเวลา : วันพุธที่ 19 มกราคม 2565 เวลา 13.30 – 15.30 น.
 สถานที่ : ผ่าน Facebook live IWFJ สถาบันพระปกเกล้า
 จัดโดย : สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า
 วิทยากร : อาจารย์ศุภวิชญ์ แก้วคุณอก
 นักวิชาการอิสระเชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองอินเดีย
 ผู้สรุป : นายจิราวุฒิ จิตจักร
 เจ้าหน้าที่โครงการ สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย
 ผู้ออกแบบ : นายรัชชต์ธร์ รัตนวิเชียร

การปกครองของอังกฤษในฐานะเจ้าอาณานิคมของอินเดียนั้น เป็นส่วนสำคัญในการก่อเกิดรัฐธรรมนูญอินเดียนั้น กล่าวคือเมื่อรัฐบาลอังกฤษตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองใน ค.ศ. 1857 โดยการลดทอนอิทธิพลของบริษัทอินเดียตะวันออก (East Indian Company)

ซึ่งเป็นบริษัทการค้าที่เดินทางมายังอินเดียเพื่อหาเครื่องเทศและค้อย ๆ ขยายอิทธิพลทางการทหารและการปกครอง ดังนั้นกองทัพอังกฤษจึงใช้กำลังปราบปรามและประกาศใช้กฎหมายก่อตั้งรัฐบาลอินเดียเพื่อเป็นการถ่ายโอนอำนาจการปกครองอินเดียจากบริษัทอินเดียตะวันออกมาสู่

บทบาทของ เจ้าอาณานิคม อังกฤษ

ราชอาณาจักร ด้วยการยกเลิกตำแหน่งข้าหลวง และแต่งตั้ง
อุปราช (Viceroy) ขึ้นทำหน้าที่แทน การเปลี่ยนแปลงใน
ครั้งนั้นได้ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวของปัญญาชนชาวอินเดีย
จนนำไปสู่การจัดตั้ง Indian National Congress ใน
ค.ศ. 1885 แต่การปกครองภายใต้อำนาจของอังกฤษที่กดขี่
ชาวพื้นเมืองทำให้เกิดการต่อต้านอย่างต่อเนื่อง หลังจาก
สงครามโลกครั้งที่ 1 ทหารอินเดียนับล้านเข้าร่วมสงครามใน
กองทัพจักรวรรดิอังกฤษด้วยหวังว่าพวกเขาจะได้รับการปฏิบัติ
ที่ดีขึ้นหลังสงคราม ทว่าเหตุการณ์หลังสงครามมิได้เป็นดังที่
ชาวพื้นเมืองคาดหวัง จึงนำไปสู่การต่อต้านจนทำให้เกิด
การปฏิรูปหลายครั้ง ซึ่งการปฏิรูปแต่ละครั้งได้นำไปสู่
**หลักการสำคัญที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญอินเดีย เช่น การให้อำนาจ
เขตหรือรัฐมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น การให้อิสระระหว่าง
รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น การขยายสิทธิเลือกตั้ง
การก่อตั้งศาลแห่งสหพันธรัฐ เป็นต้น** ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า

การปฏิรูปของอินเดียหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 นับเป็นประต
บานแรกที่เปิดโอกาสให้อินเดียได้ก้าวเข้าสู่ “ยุคเอกราช”
นั่นเอง

เมื่ออินเดียใกล้ได้รับเอกราชจากอังกฤษได้มีการ
จัดตั้งคณะร่างรัฐธรรมนูญขึ้น โดยมีสมาชิกที่ประกอบไปด้วย
ผู้นำในกลุ่มต่าง ๆ สามารถสะท้อนให้เห็นว่า **รัฐธรรมนูญ
อินเดียมีความพยายามที่จะโอบอุ้มความหลากหลายของประเทศ**
ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางศาสนา ภาษา
และกลุ่มความคิดไว้ให้ได้มากที่สุด แม้ว่าสมาชิกสภา
ร่างรัฐธรรมนูญจะมีความพยายามในการใช้รัฐธรรมนูญต่อ
การโอบอุ้มความหลากหลายในประเทศอินเดียแล้วนั้น
แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าขบวนการชาตินิยมในขณะนั้นมีความ
พยายามที่จะเข้ามามีอิทธิพลอยู่ไม่น้อย เช่น แนวคิด
การกระจายอำนาจโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมุ่งเน้นไปที่
การเลือกตั้งทางอ้อม ขณะที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ต้องการวางอำนาจอยู่บนฐานปัจเจกบุคคลและการเลือกตั้ง
ทางตรง

ลักษณะพิเศษ ของ รัฐธรรมนูญอินเดีย

รัฐธรรมนูญรูปแบบผสม

ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่าช่วงที่มีการร่างรัฐธรรมนูญอินเดีย ได้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายชาตินิยมและฝ่ายรัฐธรรมนูญนิยม ส่งผลให้รัฐธรรมนูญอินเดียต้องระบุดึงที่มาจากประธานาธิบดีซึ่งเป็นประมุขของประเทศ ให้มีที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมของรัฐบาลท้องถิ่น ในขณะที่นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง เป็นหัวหน้ารัฐบาลซึ่งทำหน้าที่แต่งตั้งรัฐมนตรีเพื่อบริหารประเทศ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญอินเดียยังกำหนดให้อินเดียมีลักษณะเป็น “รัฐสหภาพ” ซึ่งประกอบด้วย ‘รัฐบาลกลาง’ และ ‘รัฐบาลระดับรัฐ’ ทำงานร่วมกันในการบริหารประเทศ โดยรัฐบาล

ระดับรัฐจะมีมุขมนตรี (Chief Minister) ที่มาจากการเลือกตั้ง ขณะเดียวกันรัฐบาลกลางก็จะส่งผู้ว่าการรัฐ (Governor) ซึ่งเป็นข้าราชการเข้ามาถ่วงดุลอำนาจมุขมนตรีอีกต่อหนึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าอินเดียมุ่งเน้นการเป็นอิสระในระดับพื้นที่ ขณะเดียวกันก็ยังมีถ่วงดุลอำนาจจากส่วนกลาง และรัฐธรรมนูญอินเดียก็ยังได้มีการรับรองการปกครองท้องถิ่นในระดับปวงจาวูติ (สภาหมู่บ้าน) ซึ่งการกระจายอำนาจนั้นครอบคลุมไปถึงประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ความยุติธรรมทางสังคม การอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น

การยอมรับความแตกต่างหลากหลาย

อินเดียเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูง ทั้งในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันเกิดจากประวัติศาสตร์ในอดีต กล่าวคือ การปฏิบัติตนของศาสนิกชนในศาสนาฮินดูที่ยึดถือวรรณะมาอย่างยาวนาน ส่งผลทำให้มีการเข้าถึงสิทธิประโยชน์จากรัฐที่แตกต่างกัน นอกจากนี้การที่อินเดียมีลักษณะสังคมชายเป็นใหญ่ยังส่งผลทำให้ผู้หญิงต้องเผชิญกับการถูกกดขี่ การใช้ความรุนแรง และการถูกข่มขืนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง รัฐธรรมนูญจึงได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความเสมอภาค สิทธิ และการเข้าถึงบริการของรัฐที่เท่าเทียมปรากฏเป็นจำนวนมาก เช่น การไม่อนุญาตให้มีการเลือกปฏิบัติที่เกิดจากความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ วรรณะ เพศ เป็นต้น

การเข้าไปแทรกแซงการออกกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลได้ หากกฎหมายนั้นละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ดังนั้น ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ศาลสูงสุดของอินเดียได้มีคำตัดสินหลายครั้ง ซึ่งส่งผลต่อความก้าวหน้าของกฎหมาย เช่น ใน ค.ศ. 2018 คำตัดสินของศาลส่งผลให้การรื้อเพศเดียวกันไม่ผิดกฎหมาย หรือการระบุให้รัฐบาลต้องช่วยเหลือทางการเงินแก่ครัวเรือนที่สูญเสียสมาชิกจากสถานการณ์โควิด เป็นต้น

นอกจากนี้ยังย้ำอีกว่าการกีดกันทางชนชั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย รวมไปถึงการปกป้องสิทธิของชนกลุ่มน้อยทั้งในเรื่องภาษา วัฒนธรรม สิทธิในการรักษาพยาบาลตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการกำหนดให้มีการสำรวจที่มุ่งให้กับกลุ่มคนดังกล่าวด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญอินเดียยังมีความยืดหยุ่นและรองรับความแตกต่างหลากหลายอย่างมาก ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในยุคหลังเอกราชที่ได้กำหนดให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ 15 ปี จากนั้นจะใช้ภาษาฮินดีเป็นภาษาหลัก การประกาศดังกล่าวก่อให้เกิดการประท้วงอย่างหนัก โดยเฉพาะจากรัฐทางใต้ เช่น รัฐทมิฬนาฑู รัฐกรณาฏเก รัฐอานธรประเทศ เป็นต้น เนื่องจากรัฐดังกล่าวเหล่านั้นไม่เคยใช้ภาษาฮินดี ใช้เพียงภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่นของตนเท่านั้น จึงส่งผลให้ต้องมีการรองรับภาษาท้องถิ่นอีก 22 ภาษาด้วย

รัฐธรรมนูญอินเดียได้กำหนดให้ศาลสูงสุดมีบทบาทในการปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยมีอำนาจใน

รัฐธรรมนูญอินเดีย : รัฐธรรมนูญที่มีชีวิต

รัฐธรรมนูญอินเดีย เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่มีความยาวมากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตามตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ประเทศอินเดียยังไม่เคยมีการรัฐประหาร ไม่มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ หรือใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่อีกเลย เพราะรัฐธรรมนูญประเทศอินเดียได้เปิดช่องทางให้สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยง่าย ดังนั้น ตั้งแต่ ค.ศ. 1950 รัฐธรรมนูญอินเดียได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 104 ครั้ง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การยกเลิกระบบภาษีที่ดินแบบโบราณ หรือแม้กระทั่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งสุดท้าย ซึ่งได้เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความเปราะบางและมีโอกาสสูญเสียทางเศรษฐกิจให้ได้รับการปกป้องจากรัฐธรรมนูญด้วย จึงสามารถกล่าวได้ว่า **รัฐธรรมนูญอินเดียนั้นมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมในปัจจุบัน** จุดเด่นนี้เองที่ทำให้รัฐธรรมนูญอินเดียกลายเป็นรัฐธรรมนูญฉบับหนึ่งที่มีความเก่าแก่ของโลก เพราะ**รัฐธรรมนูญของประเทศอินเดียเป็นรัฐธรรมนูญที่มีชีวิตนั่นเอง**

นายศุภวิชญ์ แก้วคุณอก

ติดตาม
การสัมมนา

KPI-brief

KPI yearbook

CONTACT US

☎ 02-141-9558

🌐 www.kpi.ac.th